

Predgovor

Po sedmih letih raziskovanja je sodelavec Muzikološkega inštituta ZRC SAZU Marko Motnik leta 2024 objavil monografijo *Glasbena pot Sophie Linhart: po sledeh družine Antona Tomaža Linharta*. Ravno takrat sta se za zgodovino žensk v glasbi intenzivneje začeli zanimati še dve raziskovalki na isti ustanovi – Katarina Šter in Maruša Zupančič. Z željo po izmenjavi pristopov k znanstvenim problemom, ki združujejo področji spola in glasbenih praks, so sodelavke in sodelavci Muzikološkega inštituta sklenili objaviti pričujočo številko revije *De musica disserenda*, ki je namenjena vprašanjem, povezanim z vlogo žensk v (slovenski) glasbeni zgodovini in glasbenem zgodovinopisju. Kmalu se je rodila zamisel o enodnevni delavnici za avtorice in avtorje člankov, na kateri bi lahko predstavili izzive, ki jih odpirajo tovrstne raziskave, vendar je povečano zanimanje za to temo privedlo do organizacije simpozija. Novembra 2024 so tako sodelavke in sodelavci Muzikološkega inštituta ZRC SAZU organizirali dvodnevno mednarodno srečanje »Preseganje tradicionalnih vlog: glasbenice na poti do umetniške svobode«.

Verjameva, da so prispevki v tokratni številki revije *De musica disserenda* rezultat tako raziskovalnega dela kot tudi številnih plodnih razprav, ki jih je sprožil omenjeni simpozij. Sicer pa se članki nahajajo med povsem historiografskim dokumentiranjem, konceptualnimi zagatami humanistike in zgodovinsko družbeno pogojenostjo, ki vseskozi pronicajo v besedila. Tako članka Ingeborg Harer in Gudrun Rottensteiner za svoje izhodišče sicer vzameta ugledno žensko figuro, vendar pozivata k rekonceptualizaciji glasbenega arhiva, posežeta po teoriji pisma ali po obravnavi življenjske zgodbe, preden se je ta začela oziroma ko se je ta že končala. Namen članka Maruše Zupančič je nemara res popisati glasbenice Ljubljane 19. stoletja, vendar se mora ob tem skorajda sociološko vprašati, iz katerega družbenega sloja izhajajo, saj je njihov položaj odločilno vplival na njihove karijerne poti. Vprašanje družbenega razreda se še toliko bolj kaže v članku Nataše Maričić, saj se zdi, da je nelagodje ob aristokratskem poreklu skladateljice zaznamovalo narativ celotne povojne muzikologije, ki se je na Hrvaškem večkrat lotevala obravnave njenega življenja in dela. Sara Zupančič prepleta zgodovino nacionalizmov s svetovljanskimi umetniškimi nazori, Michaela Krucsay pa se s pomočjo materialnih sledi spominskih študij sooča s pripovedmi, ki sta jih o sebi izpovedali protagonistki njenega članka. Ivan Ćurković za konec prepleta teorije vizualnih umetnosti s teorijami spola v analizi uprizoritev enega izmed Händlovih oratorijev in statusom spolne razlike v njem. Simpozij in tematska številka naj bosta ne le poklon glasbenicam preteklosti, temveč tudi korak k bolj vključujoči prihodnosti muzikologije.

IVANA MARIČIĆ & MARKO MOTNIK
urednika